Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
i d'Economia i Hisenda
Direcció General
de Contractació Pública

CODI

CONTRACTACIÓ PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE

ÍNDEX

CODI PER A UNA CONTRACTACIÓ PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE EN L'ÀMBIT DE L'ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT I EL SECTOR PÚBLIC QUE EN DEPÈN

1 Introducció

2 Incorporació de clàusules de contractació socialment responsable en les diferents fases del procés de contractació

3 Incorporació de clàusules de contractació socialment responsable en les fases del procediment de contractació, en funció de la naturalesa i de les característiques del contracte

4 Control del compliment de les clàusules de contractació pública socialment responsable

5 Tipologia de clàusules de contractació pública socialment responsable

6 Models de clàusules

1

INTRODUCCIÓ

La contractació pública socialment responsable és un concepte en alça, impulsat per la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública i per la qual es deroga la Directiva 2004/18/CE. A la consideració segona d'aquesta es destaca que la contractació pública té un paper clau a l'Estratègia Europa 2020, com un dels instruments basats en el mercat que han d'utilitzar-se per a aconseguir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, garantint al mateix temps un ús més eficient dels fons públics. Així mateix, afegeix que s'ha d'incrementar l'eficiència de la despesa pública facilitant en particular la participació de PIME en la contractació pública i permetent que els contractants la utilitzin millor en suport d'objectius socials comuns.

A més, l'article 18.2 de la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública i per la qual es deroga la Directiva 2004/18/CE, estableix les bases d'una contractació pública socialment responsable, i obliga els estats membres a prendre les mesures pertinents per a garantir que en l'execució de contractes públics els operadors econòmics compleixin les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral establertes al dret de la Unió Europea, al dret nacional, als convenis col·lectius, a les disposicions de dret ambiental, social i laboral de l'Annex X i als convenis internacionals de la Directiva esmentada.

La contractació pública socialment responsable consisteix a integrar aspectes socials, ètics i ambientals en els processos i fases de la contractació pública. També implica que les decisions en matèria de contractació no consisteixin només a contractar un servei o adquirir un producte per a una utilitat concreta, sinó que tinguin en compte d'altres aspectes relacionats amb la manera i les condicions de producció, els materials utilitzats, les conseqüències de la producció o les condicions laborals de

les persones treballadores. Amb la inclusió de clàusules socials en la contractació, no només se satisfà una necessitat, sinó que també es contribueix a assolir una determinada política pública. Conseqüentment, arribar a assolir una contractació pública socialment responsable ha de ser un repte i una obligació per a tots els operadors públics.

La Generalitat de Catalunya, en aquests darrers anys, des de diferents àmbits i sobre diferents matèries, ha aprovat guies, codis i instruccions encaminats a afavorir una contractació pública socialment més responsable, ètica i transparent.

Des de la Junta Consultiva de Contractació de la Generalitat de Catalunya es va aprovar, l'any 2010, la Guia per a la inclusió de clàusules contractuals de caràcter social, que va ser revisada l'any 2014, així com diverses guies ambientals: la Guia d'ambientalització de menjadors col·lectius; la Guia per a la compra verda de vehicles; la Guia per a la contractació de productes tèxtils ambientalment correcta; la Guia d'esdeveniments ambientalment correctes; la Guia per a l'adopció de criteris mediambientals en els contractes de manteniment d'instal·lacions d'edificis, i la Guia de bones pràctiques per al foment de l'R+D+I en l'àmbit de la contractació pública.

El Govern de la Generalitat també ha aprovat acords orientats al foment d'una contractació socialment responsable: l'Acord del Govern, de 9 de desembre de 2009, de mesures en matèria de contractació pública; l'Acord del Govern, de 16 d'abril de 2013, de mesures per facilitar l'accés de les petites i mitjanes empreses a la contractació pública, i l'Acord del Govern, de 16 de juny de 2015, d'aprovació del Pla de contractació pública alimentària de Catalunya.

Així mateix, també s'han adoptat el Codi de principis i conductes recomanables en la contractació pública, aprovat pel Govern en data 1 de juliol de 2014; els codis de bones pràctiques en la contractació pública del servei de neteja i del servei de vigilància i seguretat, ambdós de data 22 de desembre de 2011, i el Codi de bones pràctiques en la contractació pública dels serveis d'atenció a les persones, d'11 de desembre de 2015.

Aquest Codi desenvolupa l’article 159.2 de la Llei 5/2017, de 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic i de creació i regulació dels impostos sobre grans establiments comercials, sobre estades en establiments turístics, sobre elements radiotòxics, sobre begudes ensucrades envasades i sobre emissions de diòxid de carboni, que estableix la possibilitat d’afavorir a les empreses i entitats amb un nivell adequat de compromís social habilitant els òrgans de contractació perquè puguin exigir, en els plecs de clàusules administratives, ja sigui com a criteris de solvència o com a condicions d’execució dels contractes, i amb la finalitat d’assegurar la qualitat de la prestació, que el contractista compleixi uns requisits mínims salarials, d’estabilitat i salut laboral, de responsabilitat ambiental i de mesures de foment de la igualtat de gènere i de la conciliació personal en relació amb l’objecte del contracte.

Així mateix, el Codi obeeix a la voluntat de codificar els continguts dels diferents acords, codis i guies existents actualment, per tal de facilitar als poders adjudicadors i al sector públic que en depèn les eines per a dur a terme una contractació socialment responsable, donant a conèixer les possibilitats que ofereix la contractació per a desenvolupar polítiques públiques mitjançant la inclusió de clàusules socials als contractes.

Aquest Codi ha estat elaborat per la Direcció General de Contractació Pública, amb les aportacions del Grup de treball d’aspectes socials de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa, format per representants de diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, les entitats municipalistes, els sindicats més representatius, les entitats representatives de les empreses contractistes i les entitats representatives del tercer sector social, i en data 16 de maig de 2017 ha estat aprovat pel Ple de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa.

2

INCORPORACIÓ DE CLÀUSULES SOCIALMENT RESPONSABLE

La incorporació de clàusules de contractació socialment responsable ha de complir amb els principis fonamentals de contractació de la Unió Europea: principi de concurrència, de llibertat d'accés, de publicitat, de transparència, de no discriminació i d'igualtat de tracte. Així mateix, ha d'existir una vinculació entre la clàusula social i l'objecte del contracte; aquesta vinculació es pot donar en qualsevol dels aspectes i en qualsevol de les fases del contracte. Per últim, també hi ha d'haver una proporcionalitat entre la clàusula, l'objecte del contracte, el sector d'activitat, la finalitat, el contingut i la durada del contracte i el preu.

L'òrgan de contractació seleccionarà les clàusules de contractació socialment responsable adequades per a cada contracte, tenint en compte la naturalesa i la finalitat de l'objecte d'aquest. En tot cas, la introducció d'aquestes clàusules requereix, en primer lloc, una avaluació prèvia per determinar la idoneïtat d'incloure-les i per escollir les més adients per a la contractació que es vol dur a terme, i, en segon lloc, tenir en compte el cost que pugui suposar en el pressupost de la licitació.

3

ON POSAR LES CLÀUSULES?

En funció de la naturalesa i de les característiques del contracte, s'inclouran clàusules de contractació socialment responsable en les fases del procediment de contractació següents:

3.1. En la definició de l'objecte del contracte

Poden incorporar-se finalitats de contractació socialment responsable en la mateixa definició de l'objecte del contracte, afegint criteris socials o ambientals al contingut d'aquest, i addicionar alguna consideració de tipus social o ambiental a la prestació. Aquestes consideracions establertes en l'objecte han d'estar realment vinculades al subministrament, servei o obra que conforma l'objecte del contracte.

3.2. En la fase de selecció. Criteris d'exclusió

La incorporació de clàusules de contractació socialment responsable com a criteris de selecció dels licitadors requereix que, per raó de la mateixa naturalesa del contracte, sigui necessari per a la correcta execució d'aquest que: o bé l'empresa adjudicatària tingui unes aptituds específiques i/o una experiència acreditada i uns coneixements tècnics concrets; o bé que el personal adscrit a l'execució del contracte tingui una experiència determinada o unes característiques específiques. Aquests criteris han d'estar determinats a la legislació aplicable, estar vinculats a l'objecte del contracte i respectar els principis d'igualtat i proporcionalitat.

Cal tenir present que els poders adjudicadors no poden exigir a les empreses licitadores que tinguin establerta una determinada política de responsabilitat social o ambiental corporativa (considerant 97 de la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública i per la qual es deroga la Directiva 2004/18/CE).

3.3. En la fase de licitació

3.3.1. Criteris d’adjudicació

Es poden aplicar clàusules de contractació socialment responsable com a criteris d’adjudicació sempre que estiguin vinculades a l’objecte del contracte. Es poden aplicar en qualsevol de les fases del cicle de vida; han de ser específiques i objectivament quantificables; han d’estar establertes als plecs, i han de complir amb els principis fonamentals de la legislació nacional i europea vigent.

El canvi de criteri operat per les directives comunitàries a l’hora d’avaluar les ofertes, passant de l’oferta més avantatjosa a la millor relació qualitat-preu, ha fet que entri en joc el criteri de la qualitat. Això comporta que els poders adjudicadors puguin integrar, entre d’altres, aspectes socials i ambientals en els criteris d’adjudicació. La tendència actual és limitar l’ús dels procediments d’adjudicació de l’oferta més barata en favor dels procediments d’adjudicació que permeten aprofitar la contractació pública com a línia estratègica per a dur a terme polítiques públiques.

El fet que l’oferta econòmicament més avantatjosa es pugui determinar sobre la base del preu, tenint en compte la relació cost-eficàcia d’acord amb la totalitat de la proposició i mitjançant el càlcul del cost del cicle de vida, permet calcular els costos del conjunt d’etapes que recorre un producte o servei i, d’aquesta manera, obtenir quin és l’impacte ambiental i social que pot tenir un producte o que pot generar la prestació d’un servei des de l’inici i fins a l’extinció. Aquest impacte social pot incloure factors com la creació d’ocupació, la inclusió social i laboral de persones desfavorides o la qualitat en l’ocupació, entre d’altres. D’aquesta manera, els poders adjudicadors poden considerar tot el procés de producció per a valorar les proposicions i incloure clàusules ambientals i socials com a part del preu dins del cicle de vida d’un producte o servei.

D’acord amb l’article 67.3 de la Directiva 2014/24/UE, també es considera que els criteris d’adjudicació estan vinculats a l’objecte del contracte públic quan es refereixin a les obres, subministraments o serveis que hagin de facilitar-se en virtut del contracte, en qualsevol dels aspectes i en qualsevol etapa del cicle de vida d’aquest, inclosos els factors que intervenen en un procés específic d’una altra etapa del seu cicle de vida, encara que aquests factors no formin part de la seva substància material.

3.3.2. Criteris de desempat

A més dels criteris legals de desempat, als plecs de clàusules poden establir-se criteris socials o ambientals de desempat, sempre en funció de l’objecte del contracte.

3.3.3. Ofertes anormals o desproporcionades

D’acord amb l’article 56.1 de la Directiva 2014/24/UE, els poders adjudicadors poden decidir no adjudicar un contracte al licitador que presenti l’oferta econòmicament més avantatjosa, si es comprova que l’oferta no compleix amb les obligacions en matèria ambiental, social o laboral establertes al dret de la Unió Europea, al dret nacional i als convenis col·lectius (art. 18.2 de la Directiva 2014/24/UE).

3.4. En la fase d’execució. Condicions especials d’execució

Els poders adjudicadors poden establir condicions especials relatives a l’execució del contracte, sempre que estiguin vinculades a l’objecte del contracte i s’indiquin en la convocatòria de licitació o en els plecs de clàusules. Aquestes condicions poden incloure consideracions econòmiques o relacionades amb la innovació, consideracions de tipus ambiental, social o relatives a l’ocupació (art. 70 de la Directiva 2014/24/UE).

Les clàusules d’execució detallen com ha de desenvolupar-se el contracte a la pràctica. Es poden incloure en les condicions d’execució d’un contracte aquells factors que estan vinculats amb el procés específic de producció, prestació o comerç de l’objecte de la licitació. Amb les condicions d’execució d’un contracte, els poders adjudicadors han d’establir els criteris de qualitat que més s’adeqüin a les necessitats d’aquest i avançar cap a la consecució d’objectius socials.

3.5. Subcontractació

La Consideració 105 de la Directiva 24/2014/UE estableix que és important garantir que els subcontractistes compleixen les obligacions aplicables en els àmbits del dret ambiental, social i laboral establerts pel dret de la Unió, el dret nacional, els convenis col·lectius o per les disposicions de dret internacional ambiental, social i laboral enumerades a la Directiva, sempre que aquestes normes i l’aplicació respectin el dret de la Unió. Les autoritats nacionals competents en l’àmbit de les seves funcions i competències, com agències d’inspecció de treball o de protecció del medi ambient, poden adoptar mesures apropiades per a garantir aquest compliment.

L’article 71.1 de la Directiva esmentada preveu que les autoritats nacionals competents s’encarregaran d’assegurar, mitjançant l’adopció de les mesures adequades dins del seu àmbit competencial i del seu mandat, que els subcontractistes compleixin les obligacions considerades a l’article 18.2 en matèries ambientals, socials i laborals.

Així doncs, en els plecs de clàusules es farà constar que el subcontractista ha de complir, en els mateixos termes que l’adjudicatari, amb les obligacions en matèria ambiental, social i laboral establertes pel dret de la Unió, el dret nacional i els convenis col·lectius vigents.

D’altra banda, en aquells contractes que permetin prestacions diferenciades i sempre que sigui possible per la naturalesa de la prestació, s’ha de permetre la subcontractació de les prestacions accessòries a la principal, i es pot establir que el contractista ho faci amb empreses d’inserció, centres especials de treball o empreses inclusives de les definides a l’apartat següent.

També es pot preveure en els plecs de clàusules l’obligació de subcontractar prestacions accessòries a la prestació principal amb petites o mitjanes empreses. Així mateix, es poden preveure mesures que assegurin el cobrament per part dels subcontractistes.

Aquelles empreses l’activitat de les quals consisteixi a ser contractades o subcontractades habitualment per a realitzar obres del sector de la construcció han de complir amb tot allò establert per la Llei 32/2006, de 18 d’octubre, reguladora de la subcontractació en el sector de la construcció.

3.6. Contractes reservats

Les empreses d'inserció són aquelles que tenen com a finalitat primordial la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social, i els centres especials de treball tenen com a objectiu principal proporcionar als treballadors i treballadores amb discapacitat la realització d'un treball productiu i remunerat, adequat a les seves característiques personals i que en faciliti la integració laboral al mercat ordinari de treball.

La possibilitat de reservar contractes a centres especials de treball i a empreses d'inserció està prevista a la normativa vigent i a l'article 20 de la Directiva 2014/24/UE. La legislació de contractes del sector públic disposa que, mitjançant acord del Govern, es fixaran els percentatges mínims de reserva del dret a participar en els procediments d'adjudicació de determinats contractes, o de determinats lots, a centres especials d'ocupació i a empreses d'inserció de les regulades a la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció. Les empreses i entitats que poden ser beneficiàries de la reserva han de complir els requisits que estableix la normativa esmentada per a tenir aquesta consideració. També es pot establir un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes en el marc de programes d'ocupació protegida, amb la condició que almenys el 30 per cent dels empleats dels centres especials d'ocupació, de les empreses d'inserció o dels programes siguin persones treballadores amb discapacitat o en risc d'exclusió social.

A l'inici de cada exercici pressupostari, el Govern fixa la quantia econòmica que han d'assolir els departaments de l'Administració de la Generalitat, organismes autònoms i empreses públiques de la Generalitat en la contractació reservada a centres especials de treball i empreses d'inserció social. Per tal de poder efectuar el seguiment del compliment dels objectius fixats per l'acord del Govern esmentat, els departaments de la Generalitat han de trametre a la Direcció General de Contractació Pública la informació relativa al compliment d'aquests.

4

COM CONTROLAR-NE EL COMPLIMENT?

Per tal d'assolir la finalitat d'una contractació pública socialment responsable, és fonamental controlar el compliment, per part del contractista, dels aspectes socials i ambientals, ja que sense aquest control es trenca la finalitat estratègica de la compra pública socialment responsable.

Els poders adjudicadors han de controlar l'execució de les clàusules de responsabilitat fent constar en els plecs com el contractista ha d'acreditar-ne el compliment, i quins són els mecanismes de control per part del poder adjudicador. La incorporació de clàusules de contractació responsable, però s'ha de ponderar sempre tenint en compte les possibilitats reals que té el poder adjudicador de controlar-ne el compliment.

El departament competent en matèria de relacions laborals ha de posar els mitjans necessaris per a la comprovació del compliment de les obligacions laborals i socials d'aquelles empreses vinculades amb la contractació pública.

En matèria de condicions de treball, als plecs de clàusules administratives particulars pot establir-se l'obligació de l'adjudicatari d'indicar quin és el conveni col·lectiu d'aplicació a les persones treballadores que desenvoluparan l'activitat objecte del contracte, i l'obligació de facilitar tota la informació que es requereixi respecte de les condicions de treball que s'apliquen a les persones treballadores.

També es pot establir, com a condició especial d'execució, el manteniment, durant tota l'execució del contracte, de les condicions laborals que s'hagin exigit a la licitació per efectuar la prestació contractada.

En els plecs de clàusules cal establir un sistema de penalitats i determinar aquells casos en què l'incompliment d'una causa especial d'execució del contracte, per la condició essencial d'aquesta, és causa de resolució, sempre respectant el principi de proporcionalitat.

En tot cas, correspon al responsable del contracte verificar el compliment de les mesures establertes.

5

QUIN TIPUS DE CLÀUSULES HI HA?

CONDICIONS LABORALS

5.1. Clàusules d'estabilitat laboral i de qualitat en l'ocupació

Per mitjà de la incorporació d'aquesta tipologia de clàusules als contractes, es pretén millorar la qualitat de l'ocupació que es genera mitjançant els contractes públics, fomentant aspectes com l'estabilitat laboral, salaris dignes, seguretat i salut laboral i conciliació de la vida personal, laboral i familiar, entre d'altres. Les clàusules d'estabilitat laboral i qualitat en l'ocupació són de fàcil inclusió en gairebé la totalitat dels objectes contractuals, sempre que comportin l'adscripció de personal.

Aquests criteris socials de foment de l'estabilitat laboral i qualitat en l'ocupació poden vincular-se a contractes amb aportació de recursos humans, i es poden incloure com a criteris d'adjudicació sempre que es vinculin a la qualitat de la prestació; de manera que es pot valorar aquesta tipologia de clàusula com a criteri d'adjudicació si el foment d'aquests aspectes, com l'estabilitat laboral de les persones treballadores que executaran el contracte, aporta una millor eficiència en la prestació del servei.

Així mateix, poden establir-se aquests criteris com a condicions d'execució en aquells contractes amb aportació de recursos humans en què sigui necessari, per la especificitat d'aquests, garantir una estabilitat laboral i una determinada qualitat durant tota l'execució del contracte.

En darrer lloc, en els contractes que s'adjudiquin pel procediment restringit també es poden apreciar aquestes clàusules com a criteri de selecció, valorant la responsabilitat social dels licitadors en les condicions laborals.

En els plecs de clàusules es podrà exigir que els licitadors presentin una declaració responsable, per la qual es comprometin, en l'execució del contracte, a complir les condicions salarials que estableixi el conveni col·lectiu corresponent al sector d'activitat del contracte o, si no n'hi ha, aquell que els sigui d'aplicació, i, en tot cas, a respectar el salari mínim interprofessional.

Els òrgans de contractació prioritzaran, de conformitat amb la normativa sobre contractació del sector públic, l'adjudicació dels contractes públics a empreses i entitats que, en presentar la seva oferta, es comprometin mitjançant una declaració responsable a garantir l'estabilitat laboral del personal que executi el contracte.

NO DISCRIMINACIÓ

5.2. Clàusules per a la igualtat de gènere

Amb la incorporació d'aquesta tipologia de clàusules als contractes es pretén eliminar les desigualtats que encara existeixen entre l'home i la dona en el mercat laboral; erradicar possibles discriminacions o desigualtats per raó de sexe; impulsar una més àmplia i millor ocupació laboral de les dones, especialment aquelles que tenen dificultats d'inserció laboral; facilitar la conciliació entre la vida familiar, domèstica i professional entre dones i homes, i promoure la responsabilitat empresarial en matèria d'igualtat.

Aquestes clàusules poden anar encaminades a eliminar qualsevol tipus de discriminació, desigualtat i invisibilitat que pateixen les dones.

Són criteris que fomenten l'accés de la dona al mercat laboral en condicions d'igualtat, valorant empreses que superin el percentatge de contractació de dones en sectors d'activitat on aquesta estigui subrepresentada, exigint un percentatge determinat de dones a la plantilla, exigint plans de conciliació, etc.

Aquestes clàusules es poden utilitzar sempre que el contracte requereixi la utilització de recursos humans, com a criteri d'adjudicació o condició especial d'execució, han de constar al plec de clàusules i han de vincular-se a l'obtenció d'una millor qualitat en la prestació. El responsable del contracte ha d'assegurar el compliment efectiu d'aquestes mesures.

L'article 10 de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els poders adjudicadors que tinguin la consideració d'administracions públiques de Catalunya han de procurar d'incloure clàusules socials en les bases de la contractació amb la finalitat de promoure la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes en el mercat laboral. En aquest mateix article s'estableix que en els plecs de clàusules administratives particulars s'han d'indicar els barems de puntuació addicional per a les empreses que disposin de plans d'igualtat, en el cas que no hi estiguin obligades per llei, i les que disposin del distintiu català d'excel·lència empresarial en matèria d'igualtat, a què fa referència l'article 35 de la mateixa Llei, o adoptin mesures destinades a assolir la igualtat d'oportunitats que perdurin en el temps i mantinguin l'efectivitat, segons el que s'estableixi per reglament.

L'article 45 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, estableix l'obligació de les empreses de respectar la igualtat de tracte i d'oportunitat en l'àmbit laboral; amb aquesta finalitat, hauran d'adoptar mesures encaminades a evitar qualsevol discriminació laboral entre dones i homes, mesures que hauran de negociar i, si escau, acordar amb els representants legals de les persones treballadores en la forma que es determini a la legislació laboral. Estan obligades a elaborar i aplicar un pla d'igualtat amb l'abast i contingut establerts en aquesta Llei:

- Les empreses de més de 250 persones treballadores.
- Les empreses que estableixi el conveni col·lectiu que els sigui aplicable i en els termes previstos en aquest, amb independència del nombre de persones treballadores que tinguin.
- Les empreses amb les quals l'autoritat laboral hagi acordat, en un procediment sancionador, la substitució de les sancions accessòries per l'elaboració i aplicació d'un pla d'igualtat, en els termes que es fixin en dit acord.

Per a la resta d'empreses, l'elaboració i implantació d'un pla d'igualtat és voluntària, prèvia consulta als representants legals de les persones treballadores.

Tal i com estableixen els articles 59 i 60 de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, suposarà una infracció greu que les empreses legalment obligades a aprovar i aplicar un pla d'igualtat incompleixin aquesta obligació; aquestes empreses, un cop hagin estat requerides per aquest motiu per l'autoritat laboral, poden ser sancionades amb la prohibició de contractar amb l'Administració de la Generalitat, els organismes autònoms i els ens públics que en depenen per un període d'un any.

L'article 35.5 de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, disposa que el distintiu d'excel·lència empresarial en matèria d'igualtat efectiva de dones i homes en el treball, d'acord amb el que estableix l'article 10 de la mateixa Llei, pot ésser tingut en compte com a criteri d'adjudicació en la contractació del sector públic.

Atesa la rellevància i l'ampli ventall d'aquesta tipologia de clàusules, s'atendrà a la guia específica en matèria d'igualtat de gènere per a la concreció d'aquestes.

INSERCIÓ

5.3. Clàusules per a la inserció laboral

Amb aquestes clàusules es pretén fomentar l'ocupació de les persones més desfavorides al mercat laboral, com són les persones amb discapacitat, les persones joves, les persones aturades de llarga durada, etc. Es poden incorporar: o bé obligant que un percentatge de la plantilla que executarà el contracte siguin persones o col·lectius desfavorits del mercat laboral; o bé concretant quin número de persones i amb quin perfil l'empresa haurà de contractar per a executar el contracte.

Aquestes mesures es poden incloure al plec de clàusules, com a condició d'execució, en els contractes que requereixin la utilització de recursos humans, obligant que un nombre determinat de persones treballadores adscrites a l'execució del contracte estiguin incloses en algun dels col·lectius desfavorits del mercat laboral.

Així mateix, en aquells contractes que, per a l'execució, requereixin la contractació de nou personal, es pot exigir al plec de clàusules que un número determinat de les noves contractacions adscrites a l'execució del contracte estiguin dins d'aquests col·lectius.

En aquesta tipologia de clàusules, també s'inclouen les clàusules inclusives de persones amb discapacitat amb un risc d'exclusió més alt. L'objectiu d'aquestes clàusules és crear més i millors oportunitats de treball per a les persones amb grans discapacitats, a través del foment d'una contractació pública inclusiva. Les persones amb discapacitat amb un risc d'exclusió social més alt pateixen nivells molt superiors d'atur i desocupació i suporten una greu discriminació.

També es poden incorporar, en l'execució del contracte, clàusules socials d'integració de persones amb discapacitat amb un risc d'exclusió més alt, orientades a la contractació amb centres especials de treball, les quals prioritzin la incorporació laboral de persones amb discapacitat amb especials dificultats.

Així mateix, pot establir-se, com a control d'execució, que l'adjudicatari acrediti semestralment el manteniment del compliment de la quota de reserva durant tota l'execució del contracte.

SOSTENIBILITAT

5.4. Clàusules per a una compra pública ètica

La compra pública ètica contribueix a la responsabilitat global amb un desenvolupament humà i sostenible basat en l'equitat, la justícia i el respecte pels drets humans a partir de la inclusió de criteris ètics, socials, ambientals i de sostenibilitat en els processos de contractació, amb voluntat de prioritzar, en les compres públiques, els proveïdors i productes que apostin per criteris exigents en aquest sentit, com ara la promoció del comerç just.

Així doncs, la compra pública ètica té en compte els impactes provocats per la contractació pública, en la contractació a països on existeix més risc de vulneració de drets. L'objectiu és assegurar la traçabilitat dels productes consumits per les administracions públiques i fomentar una millor coherència de polítiques per al desenvolupament.

El comerç just és un moviment internacional originat per organitzacions sense ànim de lucre del Nord i grups productors del Sud, per donar resposta a les greus injustícies del comerç internacional convencional. El comerç just pretén garantir que els productors de països menys desenvolupats puguin accedir a una relació comercial justa, i rebin un preu que reflecteixi no només els costos reals de producció i de treball sinó que també faci possible una producció socialment justa i ambientalment viable. Es caracteritza, entre d'altres aspectes, per l'establiment d'uns salaris dignes, unes condicions laborals adequades i la protecció de la seguretat i la salut de les persones treballadores, l'absència d'explotació infantil, l'autonomia i millora de la condició social de les dones, la protecció del medi ambient, la gestió democràtica, el prefinançament de la producció, les relacions comercials a llarg termini i la prima social.

La inclusió d'aquestes clàusules per a una compra pública ètica, en la prestació del servei o en el subministrament de productes, suposa un compromís dels poders adjudicadors, que aposten per criteris ètics més exigents i, d'aquesta manera, beneficien els productors que compleixen amb les convencions internacionals sobre condicions laborals i salarials dignes, drets dels treballadors i de les treballadores i la lluita contra el treball infantil.

Aquestes clàusules per a una compra pública ètica en el sector tèxtil i alimentari es poden incloure, sempre que per raó del producte objecte de la prestació sigui possible, en aquells contractes que tinguin per objecte serveis de restauració, cafeteria, menjador i subministraments de menjar o de roba vinculats a un servei públic com els hospitals, escoles, residències o centres penitenciaris.

En el cas de productes agroalimentaris, cal tenir en compte que, si aquests també es produeixen a Catalunya, cal donar prioritat a l'adquisició de productes agroalimentaris de proximitat, frescos i de temporada, atès allò establert al Pla de contractació pública alimentària de Catalunya, aprovat per Acord del Govern de data 16 de juny de 2015.

Així mateix, també es poden incloure com a criteris d'adjudicació en la prestació del servei o en el contingut del subministrament.

Amb l'objectiu d'introduir els criteris ètics durant tot el cicle del producte, es poden incloure aquestes clàusules per a calcular el cost del cicle de vida d'un producte i determinar, així, l'oferta econòmicament més avantatjosa.

En el cas dels productes tèxtils, el cicle de vida va des de l'extracció de la matèria primera fins a la distribució, passant per la transformació i confecció de les peces de roba, i, en el cas dels productes alimentaris, aniria des de la plantació, passant pel conreu, la manufactura, si és el cas, fins arribar a ser un producte consumible.

Es poden exigir certificats o homologacions, igual que en el cas de les ecoetiquetes, però sempre s'ha de permetre als licitadors la possibilitat d'aportar altres mitjans d'acreditació de les característiques del producte equivalents al requerit.

TRANSPARÈNCIA FISCAL

5.5. Clàusules per a la transparència fiscal

En matèria de transparència fiscal, l'article 159.2.2 de laLlei 5/2017, de 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, preveu que els plecs de clàusules administratives puguin recollir l'exigència d'una declaració responsable o bé la inclusió d'una clàusula ètica per tal que els licitadors, adjudicataris i subcontractistes, o les empreses filials o vinculades d'aquests, es comprometin a complir rigorosament la legislació tributària i, específicament, a no fer operacions financeres contràries a la normativa tributària, en països que no tinguin normes sobre control de capitals i siguin considerats paradisos fiscals per la Unió Europea.

Pel que fa a la previsió legal d'una clàusula ètica, aquesta clàusula es pot incloure com a condició d'execució per a obtenir el compromís, per part de l'empresa adjudicatària, d'executar el contracte amb criteris de transparència fiscal, de compliment rigorós de la legislació tributària i de compromís a la no realització d'operacions financeres contràries a la normativa tributària en països que no tinguin normes sobre control de capitals i siguin considerats paradisos fiscals per la Unió Europea.

PIME

5.6. Clàusules per al foment de la petita i mitjana empresa (PIME)

Amb la inclusió d'aquestes clàusules, es pretén facilitar l'accés de les petites i mitjanes empreses a la contractació pública. L'Acord del Govern, de 16 d'abril de 2013, de mesures per facilitar l'accés de les petites i mitjanes empreses a la contractació pública, té la voluntat d'incidir en l'increment de la transparència, la participació i l'eficiència general de la contractació pública, potenciant actuacions amb aquesta finalitat, i estableix mesures de foment i criteris d'actuació per a facilitar l'accés de les petites i mitjanes empreses a la contractació pública.

El Decret llei 3/2016, de 31 de maig, de mesures urgents en matèria de contractació pública, estableix criteris d'actuació que comporten facilitar l'accés de les pimes a la contractació pública, com és la divisió del contracte en lots.

MEDI AMBIENT

5.7. Clàusules ambientals generals

La finalitat d'incloure aquestes clàusules és l'assoliment de les polítiques públiques de protecció del medi ambient. Al nostre ordenament jurídic existeixen múltiples regulacions sectorials que exigeixen als poders públics aquesta protecció al medi ambient, i que han de tenir-se en compte. Aquest tipus de clàusules inclouen infinitat de finalitats i es poden referir, entre d'altres, a aspectes com: evitar la producció de residus comprant productes amb una vida útil més llarga; reduir el consum de recursos; tenir en compte el consum energètic dels productes; productes de fàcil reciclatge; productes que excloguin substàncies perilloses per al medi o la salut humana; ús de matèries primes que provinguin de recursos renovables gestionats de manera sostenible; reduir emissions contaminants; etc.

Aquestes clàusules poden utilitzar-se en qualsevol de les fases del contracte, s'han d'integrar al càlcul del cicle de vida del contracte i valorar-se a l'hora de determinar el preu del contracte, sempre que hi hagi paràmetres objectius per a fer-ho, i d'acord amb les fórmules i criteris aprovats per la Direcció General de Contractació Pública.

Per a obtenir uns criteris més específics d'utilització d'aquestes clàusules en funció de l'objecte del contracte, s'atendrà a les guies específiques en matèria ambiental aprovades per la Junta Consultiva de Contractació de la Generalitat de Catalunya.

PRODUCTES AGROALIMENTARIS

5.8. Clàusules alimentàries

L'Acord del Govern de 16 de juny de 2015 aprova el Pla de contractació pública alimentària de Catalunya, per impulsar la incorporació, als expedients de contractació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i de les entitats del sector públic que en depèn, de determinats aspectes relacionats amb la qualitat dels productes agroalimentaris i les repercussions ambientals de la producció d'aliments, els quals tenen també una incidència indirecta en la salut pública. En aquest Pla es defineixen conceptes com: producció agrària ecològica, producció integrada o producte fresc, i s'inclouen exemples de clàusules socials d'aquesta tipologia que es poden incloure en els contractes.

Aquestes clàusules poden incloure's com a condició especial d'execució, i preveure l'obligació del contractista de servir aliments de producció agrària ecològica o producció integrada, o exigir la utilització d'un percentatge mínim de productes frescos i de temporada en els contractes de serveis de restauració pública col·lectiva de centres d'ensenyament, centres hospitalaris i residències de gent gran, i altres subministraments de menjar vinculats a un servei públic. En la resta de contractes, es poden incloure aquestes clàusules quan incloure-les faci més eficient la prestació.

També es poden incloure com a criteri d'adjudicació, en aquells contractes que tinguin per objecte la prestació d'un servei de restauració o el subministrament d'un producte alimentari.

En aquells contractes que comportin el subministrament d'aliments, es pot exigir que els productes tinguin etiquetes ecològiques, certificacions de producció integrada i similars. Per a evitar limitar l'accés al contracte de productes que no estan certificats, però que reuneixen les mateixes característiques, s'ha de permetre als licitadors que puguin acreditar per altres mitjans que els seus productes compleixen les condicions requerides. Per tant, si es vol adquirir un producte ecològic, es pot exigir una etiqueta ecològica específica o una certificació determinada, però sempre s'ha de permetre a tots els licitadors la possibilitat d'aportar proves que demostrin que les característiques del seu producte equivalen al requerit malgrat no disposar de certificació o etiqueta.

LLENGUA

5.9. Clàusules lingüístiques

L'òrgan de contractació ha de vetllar per tal que l'execució dels contractes asseguri el compliment de criteris lingüístics per emparar, fomentar i normalitzar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits. En els contractes s'ha d'assegurar el compliment de les condicions següents:

- Que en les relacions entre l'empresa contractista i l'òrgan de contractació s'ha d'utilitzar la llengua catalana. Les empreses contractistes, així com les empreses subcontractistes, utilitzaran almenys el català en els rètols, publicacions i instruments de comunicació que derivin de l'execució del contracte.

- Que en les relacions, les actuacions, la documentació i els instruments de comunicació entre l'empresa contractista i les persones destinatàries es faci servir el català.

- Quan l’execució del contracte suposi que hi hagi personal amb tasques d’atenció al públic, l’empresa contractista ha d’assumir l’obligació que aquest personal tingui suficient coneixement de la llengua catalana per a dur a terme tasques d’atenció, d’informació i de comunicació en aquesta llengua.

- És obligatori incloure aquestes clàusules en tots els contractes com a condició d’execució, i se n’ha de controlar el compliment efectiu i preveure, com a causa de resolució contractual, l’incompliment de les obligacions previstes relatives a l’ús de la llengua catalana.

Les empreses contractistes i, si n’hi ha, les subcontractistes, queden subjectes a les obligacions de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.

Es recomana incloure en tots els contractes una declaració responsable en la qual l’empresa contractista declari que compleix amb aquestes clàusules lingüístiques.

Etiquetatge en català

Pel que fa als contractes que comportin el subministrament de productes alimentaris i tots aquells relacionats directament amb la salvaguarda de la salut i seguretat, o aquells en els quals l’ús de la llengua tingui una funció rellevant (informàtica, telefònica, etc.), es podrà exigir, com a condició d’execució del contracte, que l’etiquetatge dels productes es faci almenys en català.

S’ha d’exigir com a condició d’execució del contracte a les empreses concessionàries, quan gestionen o exploten un servei concedit, l’obligació d’emprar normalment el català en l’etiquetatge i en l’embalatge dels productes o els serveis que produeixin o ofereixin, d’acord amb l’article 30.1 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.

BONES PRÀCTIQUES

5.10. Clàusula ètica

D'acord amb l'article 55.2 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, les administracions i els organismes compresos en l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei han d'incloure en els plecs de clàusules contractuals els principis ètics i les regles de conducta als quals han d'adequar l'activitat els contractistes i les persones beneficiàries, així com també han de determinar els efectes d'un eventual incompliment d'aquests principis. En compliment d'aquesta previsió legal, en cada plec de clàusules o document regulador de la contractació, s'han de fer públics els principis ètics i les regles de conducta als quals els licitadors i els contractistes han d'adequar l'activitat en les relacions contractuals en l'àmbit de la contractació pública.

Així mateix, i de conformitat amb l'article 3.5 de la Llei 19/2014, de 29 de desembre, els contractes del sector públic han d'incloure les obligacions dels adjudicataris de facilitar la informació establertes per aquesta Llei, sens perjudici del compliment de les obligacions de transparència.

Els plecs de clàusules establiran la subjecció als principis ètics determinats a la clàusula ètica i que tindran la consideració de condició especial d'execució del contracte.

CONFIDENCIALITAT

5.11. Clàusula de confidencialitat

De conformitat amb el que disposa l'article 21 de la Directiva 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública; els articles 26.1.l), 140 i 153 del text refós de la Llei de contractes del sector públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre; l'Informe 11/2013, de 26 de juliol, de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa, i la Resolució 115/2016, d'1 de setembre, del Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, es considera convenient que els plecs de clàusules administratives incorporin una clàusula de confidencialitat que permeti l'equilibri entre el dret de confidencialitat dels licitadors i els principis de publicitat i transparència.

Així mateix, en els termes de l'Informe 11/2013, de 26 de juliol, de la Comissió Permanent de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa, resulta recomanable que, en els plecs, a més de recollir-se una clàusula genèrica de confidencialitat, similar a la que es proposa, també s'adverteixi als licitadors de tot allò que en cap cas té caràcter confidencial.

ACCESSIBILITAT

5.12. Clàusules d’accessibilitat

Aquesta tipologia de clàusules garanteixen el conjunt de condicions de comprensibilitat i usabilitat que han de complir l’entorn, els espais, els edificis, els serveis, els mitjans de transport, els processos, els productes, els instruments, els aparells, les eines, els dispositius, els mecanismes i els elements anàlegs, perquè totes les persones els puguin emprar i en puguin gaudir amb seguretat i comoditat, i de la manera més autònoma i natural possible.

En aquells contractes de redacció de projectes d’obres, d’obres, o que comportin que la prestació del servei es faci en un immoble o terreny del contractista, o en els quals aquest aporti algun edifici o terreny per a efectuar la prestació, obligatòriament s’han de complir les condicions d’accessibilitat de la Llei 13/2014, de 30 d’octubre, d’accessibilitat, i la resta de normativa aplicable.

De la mateixa manera, tots aquells contractes que incloguin: prestacions de serveis tecnològics, elaboració de pàgines web i programes, adquisició d’equips informàtics, etc., obligatòriament han de garantir que els serveis siguin accessibles també per a les persones amb discapacitat. I, en el cas d’adquisicions d’aparells informàtics, que es puguin posar a disposició un nombre determinat d’equips accessibles per a persones amb discapacitat.

S’ha de garantir l’accessibilitat, en la comunicació amb les administracions públiques i amb els proveïdors de serveis públics, de les persones amb discapacitats sensorials que ho requereixin, permetent l’accés a la informació més rellevant mitjançant la utilització de sistemes i mitjans que combinin la comunicació auditiva, la tàctil i la visual.

En conseqüència, per a garantir l’accessibilitat, s’han d’establir, com a condicions especials d’execució en aquests contractes, obligacions vinculades a complir amb els criteris d’accessibilitat universal i de disseny per a tots que estableix la Llei 13/2014, de 30 d’octubre, d’accessibilitat, i la resta de normativa aplicable.

Les millores, en relació amb les condicions especials obligatòries esmentades, poden incloure’s com a criteris de valoració.

NORMATIVA SECTORIAL

5.13. Clàusules de compliment de normativa sectorial

Als contractes, als plecs de clàusules administratives i als documents que regeixen la contractació es pot fer constar que l’adjudicatari té l’obligació de complir amb la legislació vigent en tot allò especialment vinculat a l’activitat que desenvolupa i a l’execució de la prestació; per exemple, en els contractes de subministraments bàsics d’aigua potable, de gas i d’electricitat, que han de complir amb les obligacions que estableix la Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l’emergència en l’àmbit de l’habitatge i la pobresa energètica.

Sens perjudici de tot allò establert, cal tenir en compte que sempre s'ha de donar compliment al que disposi la normativa vigent d'aplicació a cada contracte i, en particular, a la normativa següent:

- Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió social.
- Decret 86/2015, de 2 de juny, sobre l'aplicació de la quota de reserva del 2% a favor de persones amb discapacitat en empreses de 50 o més persones treballadores i de les mesures alternatives de caràcter excepcional al seu compliment.
- Reial decret legislatiu 2/2015, de 23 de octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors.
- Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat.
- Llei 3/2007, del 4 de juliol, de l'obra pública.
- Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals.
- Llei 32/2006, de 18 d'octubre, reguladora de la subcontractació en el sector de la construcció, i el Reial decret 1109/2007, de 24 d'agost, pel qual es desenvolupa la Llei 32/2006, de 18 d'octubre, reguladora de la subcontractació en el sector de la construcció.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.
- Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

6

MODELS DE CLÀUSULES

En aquest apartat s'inclouen models i exemples de clàusules que es poden incorporar en els contractes, plecs o documents que regeixen les contractacions dels poders adjudicadors de la Generalitat de Catalunya i del sector públic que en depèn, així com els organismes institucionals, les universitats públiques i els ens locals de Catalunya i el sector públic que en depèn que s'hi vulguin adherir.

La llista d'exemples i models que s'adjunta no té caràcter exhaustiu, i obeeix únicament a la voluntat de facilitar als òrgans de contractació models que puguin ser d'utilitat en l'elaboració dels plecs de clàusules. Al marge d'aquelles clàusules que necessàriament han d'incorporar-se perquè així ho estableixi una norma (clàusules lingüístiques, d'igualtat de gènere, d'accessibilitat, etc.), correspon a l'òrgan de contractació, en el marc de cada licitació concreta, determinar quines clàusules de contractació pública socialment responsable són més adients, d'acord amb l'objecte del contracte i la finalitat a assolir.

6.1. Clàusules d’estabilitat i qualitat laboral

Com a criteri d’adjudicació:

«Es valorarà la millora de les condicions de treball de la plantilla que executi el contracte establertes per l’últim conveni col·lectiu sectorial vigent en què s’enquadri i desenvolupi la prestació contractual» (s’han de posar xxx punts).

«Es valoraran fins un 25% sobre el total del barem aquelles empreses licitadores que es comprometin a executar el contracte sota criteris de qualitat laboral. A tal efecte es valorarà: (Aquests subcriteris són a títol d’exemple)

- La millora de les condicions laborals per sobre del conveni sectorial i territorial d’aplicació.
- La formació contínua, així com els plans de reciclatge i formació per a les persones que executaran el contracte, expressant a la proposta tècnica els continguts d’aquests.
- El percentatge de contractació indefinida entre la plantilla que executarà el contracte, sempre que sigui superior al 50%.
- La millora de les condicions de seguretat i salut laboral per sobre del compliment de la normativa.»

Com a condició d'execució:

«L'adjudicatari assumirà, com a condició especial d'execució, l'obligació d'aplicar a la plantilla que executi el contracte les condicions de treball establertes per l'últim conveni col·lectiu sectorial vigent en què s'enquadri i desenvolupi la prestació contractual, sens perjudici de les millores que pugui establir.»

(En el cas de no existir un conveni aplicable al sector, l'òrgan de contractació podrà fixar en el plec unes condicions laborals mínimes aplicables.)

«Que durant l'execució del contracte l'empresa adjudicatària estableixi mesures que afavoreixin la conciliació de la vida laboral amb la vida familiar de les persones que intervenen en l'execució del contracte, que poden ser: adequació d'horaris a horaris de les escoles, teletreball, suport econòmic per a sufragar despeses d'escoles infantils o centres d'atenció a persones dependents, etc.»

«... és condició d'execució que l'empresa adjudicatària organitzi formació professional en el lloc de treball que millori l'ocupació i l'adaptabilitat de les persones adscrites a l'execució del contracte i les seves capacitats i qualificació.»

«La plantilla de personal de l'empresa adjudicatària que executarà el contracte no pot tenir un percentatge superior al xxx% de treballadors/es amb contracte de caràcter temporal.»

«L'empresa adjudicatària està obligada a afavorir l'estabilitat d'ocupació, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones i la integració social dels col·lectius més desfavorits, i ha de disposar de mitjans propis per al desenvolupament de la prestació objecte del contracte.»

«És condició especial d'execució que, durant l'execució del contracte, l'empresa adjudicatària compleixi i acrediti, per a les noves contractacions, que almenys un xxx% d'aquestes són indefinides.»

«Es condició especial d'execució mantenir la plantilla de treballadors i treballadores mínima adscrita a l'execució del contracte i descrita als plecs, sense que procedeixi suspendre o extingir els contractes de treball de la plantilla, excepte les suspensions o extincions conseqüència de la voluntat de la persona treballadora o d'acomiadaments disciplinaris.»

6.2. Clàusules per a la igualtat de gènere

Com a objecte del contracte:

«Constitueix l'objecte del contracte xxx que inclou/incorpora accions positives per a l'ocupació de dones amb especials dificultats per a l'accés al treball.»

Com a criteri de selecció en el procediment restringit:

«S'atorgaran xx punts a les empreses que tinguin elaborat i apliquin voluntàriament un pla d'igualtat efectiva de dones i homes; és a dir, a aquelles empreses que no es trobin en cap de les situacions per a les quals la Llei del Parlament de Catalunya 17/2015, de 21 de juliol, obliga a tenir el referit pla o a les que hi estiguin obligades i en millorin les condicions.»

Com a condició d'execució:

«... és condició especial d'execució el compromís de l'empresa adjudicatària, en els supòsits de noves contractacions que es produeixin en l'execució del contracte, de contractar un percentatge xxx de dones o un nombre xxx de dones.»

«L'empresa contractista, en l'elaboració i presentació de l'objecte del contracte, ha d'incorporar la perspectiva de gènere i evitar els elements de discriminació sexista en l'ús del llenguatge i de la imatge.»

6.3. Clàusula d'inserció laboral

En els contractes reservats:

«Constitueix un requisit, per a poder participar en la licitació, acreditar solvència tècnica específica (experiència, mitjans personals o materials, entre d'altres) en matèria d'inserció sociolaboral de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i/o que estiguin incloses en algun dels col·lectius destinataris de la inserció sociolaboral de conformitat amb l'article 2 de la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral.»

«Constitueix un requisit de solvència que les empreses licitadores, en el moment d'acreditar la solvència tècnica, tinguin a la plantilla, amb més de tres mesos d'antiguitat i a jornada completa o l'equivalent en jornades parcials, un mínim d'un x% de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, o que en el moment de contractar-les estiguessin desocupades, i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i/o que estiguin incloses en algun dels col·lectius destinataris de la inserció sociolaboral segons la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral.»

Com a criteri d’adjudicació:

«S’atorgaran xxx punts a les empreses licitadores que aportin a l’execució del contracte un mínim d’un xxx% de persones en situació d’exclusió social o en greu risc d’arribar-hi, que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i/o que estiguin incloses en algun dels col·lectius destinataris de la inserció.»

«Es valoraran amb xxx punts les noves contractacions de persones adscrites a l’execució del contracte entre col·lectius amb particulars dificultats d’inserció en el mercat laboral que estiguin inclosos en algun dels col·lectius destinataris de la inserció que representin, si escau, una millora respecte de les establertes al plec.»

Com a condició d'execució:

«... en el cas de ser necessàries noves contractacions per a executar el contracte, l'empresa adjudicatària contractarà a un xxx% de la plantilla o a un nombre xxxx de persones amb discapacitat.»

«... és condició especial d'execució que l'empresa adjudicatària, en els supòsits de noves contractacions que es produeixin durant l'execució del contracte, es comprometi a incorporar almenys un xxx% de persones a l'atur, prioritzant les que pertanyen a col·lectius desafavorits amb dificultats a l'accés al món laboral o amb risc d'exclusió social.»

«En cas de subcontractació, l'empresa o empreses adjudicatàries han de subcontractar la prestació accessòria "x" amb:

- centres especials de treball o empreses d'inserció sociolaboral, inscrits en els corresponents registres del departament competent en la matèria, i/o amb entitats sense ànim de lucre que treballin per la integració de persones amb risc d'exclusió social.
- persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades i tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents: xxx.
- empreses que tinguin contractades persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, persones que en el moment de contractar-les fossin aturats de llarga durada, que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents: xxx.»

6.4. Clàusules per a una compra ètica

Com a objecte del contracte:

«Contracte de servei de venda automàtica amb productes de comerç just.»

Com a criteri d'adjudicació:

«Pel compromís d'utilitzar productes de comerç just almenys en un 10% del total de productes o en un 10% del pressupost: xx punts.»

«Pel compromís d'utilitzar productes de comerç just almenys en un 30% del total de productes o en un 30% del pressupost: xx punts.»

«Pel compromís d'utilitzar productes de comerç just almenys en un 50% del total de productes o en un 50% del pressupost: xx punts.»

Com a condició d'execució:

«El 50% de la totalitat dels productes següents: cafè, te, infusions, cacau, sucre, arròs, mel, sucs, fruita fresca, espècies, vi, cotó, flors, fruits secs, productes tèxtils, o d'altres, provindrà del comerç just.

«El 50% del pressupost d'adquisició d'aquests productes provindrà del comerç just.»

«L'empresa contractista vetllarà perquè en l'execució del contracte tots els productes que s'utilitzin provinguin d'empreses que compleixen amb les normes internacionals aprovades per l'Organització Internacional del Treball, les quals tenen per objecte promoure drets laborals, fomentar l'oportunitat de treball decent i millorar la protecció social.»

6.5. Clàusules de transparència fiscal

«Els contractistes i els subcontractistes, incloses les filials o empreses vinculades que executin el contracte, es comprometen a executar el contracte amb criteris d'equitat i transparència fiscal, per la qual cosa els ingressos o beneficis procedents d'aquest contracte públic han de ser íntegrament declarats i tributats d'acord amb la legislació fiscal vigent, sense que en cap cas es puguin utilitzar domicilis fiscals inclosos en algun país de la llista de paradisos fiscals establerta per l'OCD o la Comissió Europea, bé sigui de forma directa o a través de les empreses filials.»

«L'adjudicatari i, si escau, els subcontractistes estan obligats a presentar una declaració responsable en la qual es comprometin a complir rigorosament la legislació tributària, laboral i de seguretat social, i, específicament, a no fer operacions financeres contràries a la normativa tributària en països que no tinguin normes sobre control de capitals i siguin considerats paradisos fiscals per la Unió Europea.»

6.6. Subcontractació amb pimes

«En cas de subcontractació, l'empresa o empreses adjudicatàries han de subcontractar la prestació accessòria "x" amb petites i mitjanes empreses.»

«El contractista ha d'acreditar el compromís amb el subcontractista de pagament en un termini, que no pot ser superior al termini efectiu de pagament per part de l'Administració.»

6.7. Clàusules ambientals

Com a objecte del contracte:

«Contracte de subministrament de paper 100% reciclat, lliure de clor, etc.»

«Contracte d'adquisició de vehicles amb baixa emissió de CO^2 i partícules.»

Com a criteri d'adjudicació:

Es poden incloure criteris mediambientals en els criteris d'adjudicació, com l'estalvi d'aigua, materials, energia o ús de materials reciclats. També es poden incloure variants relatives a les millores mediambientals.

Com a condició d'execució:

Podran assenyalar-se requeriments mediambientals com a condició d'execució del contracte vinculant a l'empresa adjudicatària a executar el contracte d'una determinada manera: utilitzar energies renovables, utilització de productes lliures de tòxics, formació, etc.

(Vegeu les guies d'ambientalització de la contractació pública, publicades al lloc web de la Direcció General de Contractació Pública i de la Secretaria de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa.)

6.8. Clàusules alimentàries

«xxx productes agroalimentaris o un x% dels productes alimentaris que formin part de la prestació seran frescos.»

«El xx% de fruites, verdures i hortalisses que formin part de la prestació seran de temporada / de producció ecològica / de producció integrada.»

(Vegeu les definicions i clàusules del Pla de contractació pública alimentària de Catalunya, que va ser aprovat per l'Acord de Govern de data 16 de juny de 2015.)

6.9. Clàusules lingüístiques

Com a condició d'execució:

L'empresa contractista ha d'emprar el català en les relacions amb l'Administració de la Generalitat derivades de l'execució de l'objecte d'aquest contracte. Així mateix, l'empresa contractista i, si escau, les empreses subcontractistes, han d'emprar, almenys, el català en els rètols, les publicacions, els avisos i en la resta de comunicacions de caràcter general que derivin de l'execució de les prestacions objecte del contracte.

En particular, l'empresa contractista ha de lliurar tota la documentació tècnica requerida per al compliment de l'objecte del contracte almenys en llengua catalana.

En tot cas, l'empresa contractista i, si escau, les empreses subcontractistes, queden subjectes, en l'execució del contracte, a les obligacions derivades de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, i de les disposicions que la desenvolupen. En l'àmbit territorial de la Vall d'Aran, les empreses contractistes i, si escau, les empreses subcontractistes, han d'emprar l'aranès d'acord amb la Llei 35/2010, d'1 d'octubre, de l'occità, aranès a l'Aran, i amb la normativa pròpia del Conselh Generau d'Aran que la desenvolupi.»

«Que en les relacions, les actuacions, la documentació i els instruments de comunicació entre l'empresa contractista i les persones destinatàries es faci servir el català.»

En els **contractes de subministraments** es podrà incloure, a més a més, la clàusula següent:
«En particular, l'empresa contractista ha d'utilitzar, almenys, la llengua catalana en l'etiquetatge, l'embalatge, la documentació tècnica, els manuals d'instrucció i en la descripció d'altres característiques singulars dels béns i productes, d'acord amb el que es determina en el plec de prescripcions tècniques particulars. Per tant, conjuntament amb el lliurament dels béns objecte d'aquest contracte, l'empresa contractista ha de lliurar els manuals corresponents, així com tota la documentació tècnica necessària perquè funcioni, almenys, en llengua catalana.»

(A més, cal incorporar, si escau i en funció de les característiques de les prestacions del contracte, les variants previstes a la Recomanació 1/2009, de 30 de juliol, del Ple de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la Generalitat de Catalunya, d'adaptació de la Recomanació 2/2005, de 5 de maig, de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa, sobre la inclusió de clàusules lingüístiques en els contractes administratius per tal de fomentar l'ús del català, a la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic. Així mateix, cal tenir en compte els criteris de modulació establerts en la Recomanació esmentada.)

6.10. Clàusula Ètica

«1. Els licitadors i els contractistes assumeixen les obligacions següents:

a) a) Observar els principis, les normes i els cànons ètics propis de les activitats, els oficis i/o les professions corresponents a les prestacions objecte dels contractes.
b) b) No realitzar accions que posin en risc l'interès públic.
c) c) Denunciar les situacions irregulars que es puguin presentar en els processos de contractació pública o durant l'execució dels contractes.
d) d) Abstenir-se de realitzar conductes que tinguin per objecte o puguin produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència, com per exemple els comportaments col·lusoris o de competència fraudulenta (ofertes de resguard, eliminació d'ofertes, assignació de mercats, rotació d'ofertes, etc.).
e) e) Respectar els acords i les normes de confidencialitat.
f) f) Col·laborar amb l'òrgan de contractació en les actuacions que aquest realitzi per al seguiment i/o l'avaluació del compliment del contracte, particularment facilitant la informació que li sigui sol·licitada per a aquestes finalitats i que la legislació de transparència i els contractes del sector públic imposen als adjudicataris en relació amb l'administració o administracions de referència, sens perjudici del compliment de les obligacions de transparència que els pertoquin de forma directa per previsió legal.

2. Aquestes obligacions tenen la consideració de condicions especials d'execució del contracte.»

6.11. Clàusula de confidencialitat

«Els documents i les dades presentats pels licitadors es poden considerar de caràcter confidencial si inclouen secrets industrials, tècnics o comercials i/o drets de propietat intel·lectual, i quan la difusió d'aquests a terceres persones pugui ser contrària als interessos comercials legítims dels licitadors i/o perjudicar la competència lleial entre les empreses del sector; o bé quan el tractament d'aquests pugui ser contrari a les previsions de la normativa en matèria de protecció de dades de caràcter personal.
Si escau, els licitadors han de presentar una declaració de confidencialitat que ha de ser necessària i proporcional a la finalitat o interès que es vol protegir, i han de determinar de forma expressa i justificada els documents i/o les dades facilitades que considerin confidencials. No s'admeten declaracions genèriques o no justificades del caràcter confidencial.

Sens perjudici de la declaració de confidencialitat dels licitadors, davant d'una sol·licitud d'informació correspon a l'òrgan de contractació valorar si aquesta qualificació és correcta, d'acord amb els principis de publicitat i de transparència que regeixen l'actuació administrativa, i corregir-la si escau, prèvia audiència dels licitadors.

En cap cas tenen caràcter confidencial la proposta econòmica, les dades del Document Europeu Únic de Contractació (DEUC) que consten a registres públics i les dades següents en relació amb la proposta tècnica...(*) .»

(*) Les dades de la proposta tècnica han de ser concretades en cada licitació per l'òrgan de contractació, segons el model de proposta tècnica, si n'hi ha, o el plec de prescripcions tècniques.

6.12. Clàusules d'accessibilitat

Com a criteri d'adjudicació:

«S'atorgaran x punts a les empreses licitadores que, en el moment de presentar la seva oferta, es comprometin a introduir en l'execució del contracte les normes o condicions bàsiques d'accessibilitat següents (...).»

«S'atorgaran xxx punts a aquelles empreses licitadores que, en les actuacions vinculades a l'objecte del contracte, superin l'estàndard legalment establert en matèria d'accessibilitat, disseny per a tots, millora de les condicions de mobilitat de persones amb discapacitat, etc.»

Com a condició d'execució:

«Els mitjans de comunicació, el disseny dels elements instrumentals i la implantació dels tràmits procedimentals emprats per l'empresa contractista en l'execució del contracte han de realitzar-se tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tots.»

6.13. Altres mesures de foment de la contractació pública socialment responsable

6.13.1. Criteris de desempat

«En el supòsit que dues o més proposicions s'igualin com a més avantatjoses segons la ponderació establerta en els criteris d'adjudicació, tindrà preferència en l'adjudicació la proposició presentada per aquelles empreses que acreditin que compleixen amb mesures destinades a promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el mercat de treball, establertes de conformitat amb el que preveu la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, sempre que dita proposició iguali en els termes les més avantatjoses, des del punt de vista dels criteris objectius que serveixen de base per a l'adjudicació.»

«En el supòsit que dos o més proposicions s'igualin com a més avantatjoses segons la ponderació establerta en els criteris d'adjudicació d'aquest plec, tindrà preferència en l'adjudicació aquella proposició presentada per aquelles entitats reconegudes com organitzacions de comerç just en els contractes que tinguin per objecte productes en què existeixi alternativa d'aquesta naturalesa.»

«Tindrà preferència en l'adjudicació del contracte, sempre que iguali en els termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació, la proposició presentada per les empreses licitadores que acreditin haver creat en els darrers anys més oportunitats d'ocupació per a persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, les quals estiguin desocupades i tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i/o que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

a) Persones amb disminució física, psíquica o sensorial o amb malalties mentals que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
c) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
d) Joves més grans de setze anys i menys de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
e) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
f) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones exrecluses.
g) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
h) Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.

La creació d'oportunitats d'ocupació per als col·lectius esmentats pot acreditar-se mitjançant la presentació de contractes de treball, tallers d'ocupació, plans formatius i programes de seguiment tutorial, entre altres mitjans.»

6.13.2. Ofertes anormals

En un contracte on existeixi l'obligació de subrogar al personal, es pot incloure un criteri d'oferta anormal o desproporcionada, de manera que es consideri en tot cas una oferta desproporcionada o anormal aquella en què el preu sigui inferior a l'import dels costos salarials mínims pel personal subrogat; sens perjudici que l'òrgan de contractació, en qualsevol contracte, pot apreciar temeritat si considera que l'oferta és molt baixa i sospita que no cobreix els costos salarials del personal que executarà el contracte.

«Es considera un paràmetre objectiu per a apreciar que les proposicions no poden ser complertes, com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats, la indicació d'un preu inferior als costos salarials mínims per categoria professional, segons el conveni laboral vigent.»

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
i d'Economia i Hisenda
Direcció General
de Contractació Pública

CODI PER A UNA CONTRACTACIÓ PÚBLICA SOCIALMENT RESPONSABLE

JUNY 2017